

N:o 120.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående pension för förre läraren vid tekniska elementarskolan i Örebro C. G. Morén; gifven Stockholms slott den 7 april 1905.

Under åberopande af bilagda utdrag af protokollet öfver ecklesiastik-ärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att för förre läraren vid tekniska elementarskolan i Örebro Carl Gustaf Morén å allmänna indragningsstaten uppföra en pension till belopp af 1,200 kronor årligen att utgå från och med månaden näst efter den, då hans tjänstgöring vid nämnda skola upphört.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Carl von Friesen.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 7 april 1905.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve GYLDENSTOLPE,
 Statsråden ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RÅMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN,
 VIRGIN.

 Föredragande departementschefen, statsrådet von Friesen, anförde här-
 efter:

*Ang. pension
 åt förre
 läraren vid
 tekniska
 elementar-
 skolan i
 Örebro
 C. G. Morén.*

Uti en den 22 februari 1905 dagtecknad ansökning har förre läraren vid tekniska elementarskolan i Örebro Carl Gustaf Morén i underdånighet anhållit om beredande åt honom af pension under hans återstående lifstid. Morén, som är född den 13 mars 1846 och sålunda öfverskridit 59 års ålder, har i ansökningen anført, att han, som i unga år saknat medel att studera vid universitet och där aflägga lärdomsprof, icke kunnat erhålla ordinarie befattning vid statens undervisningsanstalter, utan endast på förordnande innehåft sådana tjänster, nämligen dels såsom vikarie på lektorsstadiet vid högre allmänna läroverket i Örebro under åren 1885 och 1886, dels ock såsom lärare i moderna språk vid tekniska elementarskolan i samma stad under åren 1872—1904 eller under 65 lästerminer. Dessutom hade Morén under tiden 1875—1899 eller omkring 24 år tjänstgjort

såsom lärare i engelska språket på det högre stadiet vid Örebro elementarskola för flickor äfvensom lämnat enskild undervisning åt lärare vid allmänna läroverk, lärarinnor vid flickskolor och officerare vid armén. Vid sidan af denna lärareverksamhet hade Morén under tiden från och med år 1866 författat och utgifvit ett stort antal läroböcker, ordböcker och annan för undervisning afsedd litteratur. Då detta ihärdiga lifsarbete varit mycket ringa aflönadt, hade Morén, som ända sedan barndomen lidit af ekonomiskt tryck, icke kunnat förvärfva så mycket att han utan bekymmer kunde emotse den annalkande ålderdomen, utan då arbetsförmågan nu nästan upphört, stode han inför utsikten att blifva i saknad af existensmedel. På grund af iråkad sjukdom hade nämligen Morén blifvit oförmögen att undervisa och nödgats frånträda sin anställning vid tekniska elementarskolan. Morén ville därför i underdånighet anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes bereda honom en årlig listidspension till belopp motsvarande minst den af honom vid tekniska skolan senast uppburna aflöning eller 1,200 kronor årligen.

Vid denna ansökan har Morén fogat, förutom behörigt frejdbetyg, *dels* intyg af rektor vid tekniska elementarskolan i Örebro, utvisande, att Morén från och med höstterminen 1872 antagits såsom lärare i engelska språket vid elementarskolan mot ett arfvode af 1 riksdaler 50 öre i timmen och en tjänstgöringstid af 5 timmar i veckan, att han snart blifvit lärare äfven i tyska och vårterminen 1875 erhållit fast aflöning af 600 kronor årligen, antagligen med undervisningstid af 6 timmar i veckan, att efter skolans omorganisation år 1877 och därmed följande lönereglering Morén fortfarande åtnjutit 600 kronor om året ända till höstterminen 1901, då parallellkurser börjat anordnas, hvarefter hans arfvode successivt stigit till 1,250 kronor om året med 12 timmars tjänstgöring i veckan, sedan dubbla afdelningar hunnit bildas i alla tre årskurserna, samt att Morén den 3 februari 1905 anmält sig vara förhindrad att vidare tjänstgöra och följande dag med läkarebetyg styrkt sin oförmåga i detta afseende, *dels* en af lektorn H. Borg och läroverksadjunkten O. W. Kropp upprättad förteckning å mer än 40 af Morén författade och utgifna läroböcker, ordböcker och litterära arbeten af annat slag, allt afseende undervisning i lefvande språk, *dels* ock ett den 3 februari 1905 utgifvet intyg af legitimerad läkare att Morén lider af nervositet och kronisk eczem samt på grund af dessa sjukdomar är oförmögen att undervisa.

Styrelsen för tekniska elementarskolan i Örebro, som den 25 februari 1905 yttrat sig öfver ansökningen, har anført, att med afseende särskildt å den för undervisningen i främmande lefvande språk särdeles gagnande

litterära verksamhet, hvaråt Morén ägnat sitt lif, och då han mot en ringa lön utan afbrott skött undervisningen i främmande språk vid elementarskolan allt sedan höstterminen 1872, därvid han ådagalagt synnerligt nit och skicklighet, samt Morén städse fört en hedrande vandel, styrelsen, som väl kände och kunde vitsorda sanningen af hvad Morén andragit, ville i underdånighet förorda bifall till hans ansökning.

Efter nådig remiss har statskontoret i underdånigt utlåtande den 21 mars 1905, jämte meddelande att den för tekniska elementarskolan i Örebro gällande aflöningsstat icke upptager något särskildt arfvode till extra lärare i främmande lefvande språk, vidare anfört, att på grund af Moréns långa tjänstgöringstid vid nämnda skola samt den för allmänna undervisningen i öfrigt gagnande verksamhet, Morén syntes hafva utöfvat, enligt statskontorets uppfattning skäl kunde anses föreligga att hos Riksdagen göra framställning om beviljande åt sökanden af ett årligt understödsbelopp af 1,200 kronor, samt att statskontoret förty ville hemställa, det Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att å allmänna indragningsstaten för Morén uppföra ett understöd till belopp af 1,200 kronor årligen att utgå från och med månaden näst efter den, då hans tjänstgöring vid tekniska elementarskolan i Örebro upphört.

Till närmare upplysning rörande de aflöningsförmåner, Morén åtnjutit vid tekniska elementarskolan i Örebro, har skolans rektor till ecklesiastikdepartementet öfverlämnat följande

»Utredning

angående anslag till undervisningen i främmande språk vid tekniska elementarskolan i Örebro.

Enligt den för de tekniska elementarskolorna i nåder fastställda ordinarie aflönings- och utgiftsstaten utgör bidraget till kostnaden för undervisning i främmande språk 400 kronor årligen. Då emellertid läraren i detta ämne C. G. Morén undervisat 2 timmar i veckan i hvarje af skolans tre klasser samt dessutom lämnat nybörjare 2 extra timmar eller inalles 8 timmar i veckan, syntes redan från början detta anslag skolstyrelsen för litet, hvarför såsom fyllnad årligen togos 200 kronor af inskrifnings- och terminsafgifter. Sedan parallellkurser från och med höstterminen 1901 börjat här anordnas, har Riksdagen på Kungl. Maj:ts framställning ytterligare beviljat följande extra anslag:

år 1901 för 2 timmar i klass 1	200 kronor
år 1902 för 2 timmar i klass 2	200 »
år 1903 för 2 timmar i klass 3	250 »

Under läsåren 1903—04 och 1904—05 har således anslaget för undervisning i främmande språk med en tjänstgöringstid af 14 timmar i veckan utgjorts af

på ordinarie stat	400 kronor
af elevavgifter	200 »
på extra stat	650 »

Summa 1,250 kronor»

Den pensionsfråga, som här föreligger, anser jag vara mycket behjärtansvärd. Ehuru Morén icke varit innehafvare af ordinarie lärarebefattning, har han dock under mer än 32 år meddelat undervisning i ett af statens läroverk, och vederbörande styrelse har vitsordat, att han i denna sin tjänstgöring ådagalagt synnerligt nit och skicklighet. Då därtill kommer, att Morén utöfvat en mycket omfattande verksamhet såsom utgifvare af läro- och ordböcker m. m. i lefvande språk, hvilka varit till nytta för vårt undervisningsväsende, anser jag, att, då Morén nu till följd af ålder och sjukdom ej längre förmår genom arbete förskaffa sig medel till sitt uppehälle, staten ej bör lämna honom utan understöd för hans återstående lifstid. I betraktande af de pensioner, som består ordinarie ämneslärare vid rikets undervisningsanstalter, synes mig befogad anmärkning icke kunna göras mot det i ärendet ifrågasatta belopp, 1,200 kronor årligen.

Jag får därför i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att för Morén å allmänna indragningsstaten uppföra en pension till belopp af 1,200 kronor årligen att utgå från och med månaden näst efter den, då hans tjänstgöring vid tekniska elementarskolan i Örebro upphört.

Denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder gilla; och skulle proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

A. I. Lindhagen.